

Kompozice

Kompozice odborného
textu

Literární druh – odborný text

Nejdůležitější znaky:

- **záměr** (*vědecky přesně popsat či vysvětlit nějaký jev*)
- **strategie vnějšího i vnitřního uspořádání** (*úvod, závěr, číslované kapitoly*)
- **styl komunikace se čtenářem** (*věcný, nestranný, bez emocí*)
- **slovník** (*odpovídající danému oboru*)
- **sociální funkce , prostor, kde nachází uplatnění** (*školy, vědecká pracoviště*)

Žánr je výsledkem ustálené tradice.

- Spojuje autora a čtenáře.
- Bez znalosti a respektování této tradice nelze text správně vytvářet.

Kontextualita

Odborný text utváříme na základě textu jiných autorů – **kontextualita**.

■ **Při výběru textu jiných autorů se ptáme:**

- Na základě jakých **zkušeností** vznikal text, z kterého čerpám
- O jakých skutečnostech text **referuje** (problémy, fakta, výzkumy)
- Jaký má autor záměr – **pragmatiku** (cíl, s nímž byl napsán)
- Jaké činí **závěry** .
- Jakými argumenty může podložit můj text - **citace**

Standardní model

- **Úvod - motivace, cíl práce, postup práce**
- **Organické části práce**
 - **představení problému**
 - *Jak se problém jeví na základě literatury a dokumentů.*
 - *Srovnání názorů různých autorů.*
 - *Otázky, které z těchto zjištění plynou pro vlastní výzkum.*
 - **představení vlastního výzkumu**
 - *Jak jsem problém zkoumal/a? Představení metody, osob, podmínek výzkumu.*
 - *Co bylo zjištěno? Představení výsledků.*
 - **diskuse**
 - *Co tato zjištění znamenají? Srovnání vlastních zjištění s tvrzením odborníků.*
- **Závěr - co bylo zjištěno z literatury a výzkumu**
 - *Uvedení konkrétních zjištění a zhodnocení jejich významu.*

Úvod

■ Motivace

- důvody pro výběr tématu
- osobní vztah autora k tématu
- aktuálnost problematiky

■ Cíl práce

- přesná formulace cíle
- další otázky, které jsou s cílem spojeny

■ Postup

- nástin členění práce
- představení metod práce: od jakých autorů čerpám, jaký výzkum použiji

Organické části práce

- Tato část práce **organicky spojuje** názory odborníků a odpovídající výzkum.
 - Část teoretická
 - Část praktická

- Provádí se zde výběr z poznatků k dané výzkumné otázce a tento výběr se zpracovává do vlastního uceleného textu.

Student prokazuje schopnost

- Systematicky pracovat s prameny
- Srovnat navzájem různé přístupy
- Srozumitelně problematiku vyložit
- Správně užívat odbornou terminologii
- Samostatně problematiku promýšlet

Vlastní výzkumné šetření

- Musí být organickou **součástí práce**
- Představení výzkumného šetření, prezentace výsledků a jejich hodnocení je třeba realizovat minimálně v rámci jedné **samostatné kapitoly**, která obsahuje:
 - Důvody zvoleného výzkumu
 - Charakteristiku respondentů a prostředí
 - Průběh výzkumného šetření
 - Podrobný slovní rozbor dílčích výsledků jednotlivých otázek (nelze nahradit jen čísly a grafem).
 - Uvedené grafy musí být srozumitelně komentovány

Diskuse

■ Interpretace výsledků výzkumu.

- *Co vypovídají výsledky o respondentech výzkumu?*
- *Jak odpovídají výsledky na výzkumnou otázku?*
- *Co zjištěné výsledky znamenají v praxi?*
- *Srovnání zjištění z vlastního výzkumu s tvrzením odborníků.*

Závěr

Představení nejdůležitějších zjištění.

- Jak zněl **cíl práce** a **co jsme zjistili**.
- Jaké **závěry** z našich zjištění jsou jisté, jaké platí jen za určitých podmínek.
 - Co ze zjištěných závěrů plyne pro praxi.
- Naznačit možnosti a podněty pro další výzkum.
 - Antitéma.

Citace

- Slouží k přejímání poznatků a názorů jiných autorů.
- U každé citace musí být odkaz na zdroj.
Přímé i nepřímé citování jiných autorů bez náležitého označení a uvedení jejich jména a zdroje je považováno za morálně nepřipustný podvod znemožňující přijetí celé práce.
- Forma podrobného údaje o zdroji se nazývá **bibliografická citace**.
- Je přesně dána mezinárodně přijatou normou.
- Normu naleznete na portálu: citace.com

Citace

- **Přímé citace** – v uvozovkách,
 - v textu potřebují uvést
 - maximálně 1 odstavec
- **Nepřímé citace, parafráze** – bez uvozovek

- Metody:
- **Harvardský systém** – za citaci se vloží údaje o zdroji do závorky (jméno autora a rok vydání);
- **Systém číselných odkazů** – za citaci se vloží horní index (nebo číslo v závorce), které odkazuje na zdroj uvedený v poznámce pod čarou na místě, kdy se uvedený zdroj citoval poprvé;
- **Systém průběžných poznámek** – za citaci se vloží horní index (nebo číslo v závorce), kterým odkazujeme na citované zdroje v pořadí, v jakém se objeví v textu. Každá citace obdrží své číslo.
- **Metoda průběžných poznámek je na Jaboku přednostně doporučena.**

Citace

- Na intrapersonální úrovni se komunikační výzkum soustřeďuje na zpracování informace. Například Holá² tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznámá slyšené.³ Informace lze sdílet verbálně, ale též cestou neverbálních prostředků.⁴

-
- ² HOLÁ, Jana. *Interní komunikace ve firmě*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1250-0. S. 22
 - ³ McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2002 ISBN 80-7178-714-0. S 154
 - ⁴HOLÁ, Jana, ref. 2, s.25

Autorské interakční strategie

- Intenzitu kontaktu se čtenářem lez odstupňovat.
- a) autorský plurál (1.os.mn.č.)
užívá se nejčastěji *Zde se pokusíme ukázat...
Věc objasníme na tomto příkladě...*
- b) plurál inkluzivní
obsahuje výzvu pro čtenáře *Pokusme se tedy skloubit...
Věnujme se nyní podrobněji...*
- c) 3. osoba plurálu
vhodné pro prezentování
názoru nějaké skupiny osob *Mnozí jsou již přesvědčeni o tom, že...
Odborníci dávají většinou přednost...*

Autorské interakční strategie

- d) neosobní vyjadřování
autor nepíše, jak věc vidí on
ale jak je věc viděna,
*V této kapitole budou připomenuty...
Z přehledu byly vypuštěny...
Obvykle se má za to...*

- e) osobní vyjadřování (1.os.č.j.)
užívá se v úvodu
*V této práci chci sledovat tři roviny..
K zaujetí touto problematikou mě
přivedla praxe v dětském domově...*

- **Výklad nesmí být citově angažovaný** – nesmí se užívat prostředků vyjadřujících citovou angažovanost autora
 - *citově angažovaná vyjádření* obsahující slova rozhořčení, zvolání, údivu
 - *tři tečky* - jako výraz váhání, nejistoty, obavy něco vyslovit
 - *ironii* - jako nástroj hodnocení jiných

Soudržnost a spojitost textu

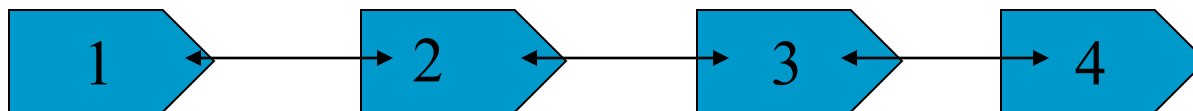
Soudržnost textu zajišťujeme odpovídajícím členěním:

- **Částí práce** – úvod, kapitoly organické části, závěr
- **Kapitol a podkapitol** – každá má své číslo a název
- **Odstavců** – každý odstavec rozvíjí jednu myšlenku a každý nový odstavec je pro čtenáře signálem nového myšlenkového kroku.
- **Vět** – srozumitelnost vět zajišťuje správný slovosled a interpunkce.

**Členění textu plní svůj význam,
pokud jsou jednotlivé části skutečně funkční.**

Soudržnost a spojitost textu

Spojitost textu zajišťujeme důsledným propojením jednotlivých částí s cílem práce.

Stavíme lávky

Na začátku kapitoly říkáme, jakým způsobem to, co v ní budeme probírat, souvisí s cílem práce.

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni kapitol:

Příklady:

- *Abychom se v práci mohli zabývat tím, zda děti tráví volný čas tak, aby jim napomáhal k zvládnutí vývojových úkolů, musíme nejprve zjistit, jaké možnosti trávení volného času se dětem tohoto věku nabízejí. O to bych se chtěla pokusit v této kapitole.*
- *V předchozí kapitole jsme uvedli, jaké možnosti trávení volného času se dětem nabízejí, nyní se tedy podrobněji podívejme na to, do jaké míry děti daného věku nabízené možnosti využívají.*
- *Vzhledem k tomu, co jsme zjistili v předchozí kapitole, že totiž nabízených možností k organizovanému trávení volného času děti využívají velice málo, ptejme se nyní po příčinách tohoto nedobrého stavu.*

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni odstavců:

- Spojitost textu je založena také na tématické **souvislosti odstavců**.
- **Každý další odstavec vyplývá z předchozího.**

- **Příliš krátké odstavce** rozdrobují text a příliš zdůrazňují jednotlivé výpovědi.
- **Příliš dlouhé odstavce** činí text málo přehledným, čtenář postrádá orientační body, které by umožňovaly sledovat rozvoj tématu.

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni odstavců

Nový odstavec uvádíme větou, která navazuje na předchozí.

■ Vyjadřovat kritický postoj k předchozímu

- *To všechno ale dosud nedává odpověď na původní otázku...*
- *Přesto však postoje řady jiných lidí tak jednoduché nejsou...*

■ Signalizovat bližší vysvětlení

- *K tomuto teoretickému popisu si nyní uveďme konkrétní příklady...*
- *Tyto obtíže mají často hlubší příčiny...*

■ Uvést závěry

- *Co jsme nyní uvedli, nás opravňuje k několika závěrům...*
- *Všechno, co bylo v této kapitole řečeno, obrací naši pozornost dvěma směry...*

Postup vypracování

- **Začínáme těžištěm práce**
 - V čem je odpověď na výzkumnou otázku problematická, co všechno je třeba při hledání odpovědi brát v úvahu, jak by mohla znít odpověď na položenou otázku, jaké argumenty pro to hovoří.
- **Od začátku vytváříme strukturovaný text**
 - dělený na kapitoly a podkapitoly, názvy kapitol
- **Průběžně číslujeme jednotlivé citace**
 - stejně i poznámky a odkazy
- **Jednotlivé myšlenky formulujeme v kratších větách.**
- **Úvod a závěr práce tvoříme nakonec.**